

kosinus (znanstveni lat. *cosinus*; oznaka *cos*), omjer duljina priležeće (uz kut) katete i hipotenuze; jedna od trigonometrijskih funkcija.

kosinusni poučak (Carnotov poučak), temeljni trigonometrijski teorem s pomoću kojega se mogu izračunati nepoznati kutovi i duljine stranica u kosokutnom trokutu: $c^2 = a^2 + b^2 - 2ab \cos \gamma$, gdje su *a*, *b*, *c* stranice trokuta, a γ kut nasuprot c. Usp. sinusni i tangensni poučak.

Kosinj, arheol. i pov. lokalitet u Lici, u blizini sela Donjega i Gornjega Kosinja. Arheol. nalazi iz rim. doba. Prema svjedočanstvu senjskoga biskupa S. Glavinica (17. st.) u Kosinju su se tiskali glagoljski brevijari (*Misal* iz 1483).

kositar (grč.) (Sn, *stannum*), kem. element, at. br. 50, rel. at. masa 118,69, srebrnobijeli, mekani i plastični, vrlo sjajni metal; iznimno kovak, pa se može valjati u vrlo tanke folije (staniol); nalazi se u dvjema stabilnim alotropskim modifikacijama: α -kositar (sivi k.) na temp. 13,2 °C prelazi u β -kositar (bijeli k.); gl. ruda kasiterit; služi kao zaštitna prevlaka na mnogim metalima (→ kositrenje), za izradbu staniole, a najviše u proizvodnji bronca, britanske kovine, Woodove slitine i slitina za lemljenje. Od spojeva je najvažniji *kositrov klorid*, SnCl_2 , moćilo u bojiteljstvu, reducens itd.

kositernice (*Ephedraceae*), biljna por. golosjemenjača iz razreda *Gnetatae* (*Chlamydespermae*) s jednim rodom, kositernica (*Ephedra*), s približno 60 vrsta. Neke vrste sadržavaju alkaloid efedrin pa daju ljekovitu drogu (*Herba Ephedrae*) protiv bronhijalne astme i drugih alergija. U hrv. primorju rastu puzava kositernica (*E. campylopada*), dvoredna kositernica (*E. distachya*) i uspravna kositernica (*E. major*, *E. nebrodensis*).

kositrena bronca (prava bronca), najstarija bakrena slitina, sadržava 80% i više bakra, do 20% kositra i male dodatke dr. metala. Otporna je na koroziju, ima mali koeficijent trenja, dobro provodi el. struju, ima zvonak odziv na udarac. Služi za izradbu armatura, zvona, novca, odljeva skulptura i dr. (→ bronca)

kositrenje, prevlačenje metala (osobito željeza i čelika koji se rabi u prehr. ind.) kositrom radi zaštite od korozije. Provodi se elektroplatanjem ili uronjivanjem u rastaljeni kositar (→ bijeli lim).

Koskenniemi [ko'sken:iemi], Veikko Antero (pr. prez. Forsnäs) (1885–1962), fin. pjesnik, knjiž. povjesničar i kritičar; sveuč. profesor; akademik. Pjesnik filoz. orijentacije u klasicističkom duhu; obnovitelj fin. lirike. Zbirke pjesama: *Elgije*; *Tragovi u snijegu*. Eseji; putopisi; memoari.

Kosma [kosma'], Joseph (1905–69), franc. skladatelj mađ. podrijetla; skladao partiture prepoznatljiva melodična stila za niz klas. filmova (*Velika iluzija*; *Pravilo igre*; *Djeca raja*; *Vrata noći*; *Doručak na travi*) te za šansone.

kosmač → grmalj

Kosmač, Ciril (1910–80), slov. književnik; akademik; novelistički prikaz života slov. sela pripada angažiranoj prozi, dok se u romanima odmaknuo

od socrealističke poetike. *Sreća i kruh*; *Buđenje*; *Proljećni dan*; *Balada o trubi i oblaku*.

Košmas → Kuzma Praški

Kosmos, naziv mnogih sov. i rus. umjetnih satelita i međuplanetarnih letjelica najrazličitije namjene; lansirano je više od 2000 satelita, a prvi (*K. I*) lansiran je 1962.

kosnik. ① GRADEV drvena kosa greda koja povezuje stup s vodoravnom gredom i tako ukružuje krovnu ili kanatnu konstrukciju. ② Na jedrenjacima i jedrilicama, drvena ili šuplja metalna oblika, koso ili vodoravno uglavljena u pramac; služi za pripinjanje jarbola prema pramcu i razapinjanje prečaka.

Kosodrvina → klekovina

Kosor, Jadranka (1953), hrv. političarka. Kao članica HDZ-a izabrana je 1995. za zastupnicu u Hrvatskom saboru (ponovno 2000). Od 2003. potpredsjednica Vlade i ministrica obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti. Nakon povlačenja I. Sanadera 2009–11. premijerka; 2009–12. predsjednica HDZ-a

Kosor, Josip (1879–1961), hrv. književnik; pisao pjesme (*Beli plamenovi*), pripovijetke (*Miris zemlje i mora*), romane (*Rasap*; *Razsvaj*), ali se najviše istaknuo kao dramatičar (*Požar strasti*; *U »Café du Dôme«*; *Rotonda*). Stil mu je mješavina naturalističkih i ekspresionističkih elemenata.

Kosovel, Srečko (1904–26), slov. književnik; pisao pjesme, eseje, crtice; nastavljač tradicije slov. moderne. Njegove posmrtno objavljene pjesme izazvale su pozornost kao dokaz traženja novih pjesničkih putova. *Zlatni čamac*; *Ekstaza smrti*.

Kosovo, str. 730▶

Kosovo polje, kotlina u Kosovu; o. 500 km². Gl. vodeni tokovi: Sitnica, Lepenac, Nerodimka (bifurkacija). Uzgoj žitarica. Na planinskom rubu rudna ležišta (Trepča i dr.). Veći gradovi: Priština i Kosovska Mitrovica.

kosovske bitke, naziv za bitke između osman. vojske te srpske i dr. vojski na Kosovu polju. Prve su bitke bile za Stefana Dušana 1344. i 1352. U najznačajnijoj bitki 28. 6. (15. 6) 1389. Osmanlije su porazili srp. (pod knezom Lazarom i Vukom Brankovićem) i bos. vojsku (pod vojvodom Vlatkom Vukovićem Kosačom); u bitki su stradali knez Lazar (zarobljen i pogubljen) i sultan Murat (ubijen). Na Kosovu polju Osmanlije su porazili i ug. vojsku Jánosa Hunyadija (1448). Srp. propaganda pretvorila je kosovski poraz u nac. mit kojim se održavala ideja o srp. državi i o polit. jedinstvu Srba.

Kossel [ko'sæl], Albrecht (1853–1927), njem. biokemičar; istraživao biokemiju tkiva, stanica i posebice staničnih jezgara; otkrio da se nuklein sastoji od bjelančevine i nukleinske kiseline; za doprinos poznavanju kemizma stanice dobio 1910. Nobelovu nagradu za fiziologiju ili medicinu.

Kossel, Walther (1888–1956), njem. fizičar, sin Albrechtov; bavio se proučavanjem strukture atoma i molekula; postavio teoriju kovalentne veze (1916) zasnovanu na kvantnoj teoriji N. Bohra.

Kossuth [ko'sut], Lajos (1802–94), mađ. političar; voda mađ. nac. pokreta 1848–49. Na čelu protuhabsburškog ustanka kao predsj. Odbora za obranu domovine, a od travnja 1849. vrhovni guverner Ugarske; 14. 4. 1849. proglasio detronizaciju Habsburgovaca. Nakon ugušenja revolucije, od kolovoza 1849. živio u emigraciji.

košt, tvrd organ, sastavni dio koštanoga sustava u čovjeka i kralježnjaka; građena od koštanoga tiva (koštane stanice i koštani matriksi) i međustanične tvari (kristali kalcijevih soli, kolagena vlakna i proteoglikani). Sastoji se od dijafize, epifize, metafize, pokosnice, srži. Kost se dijele na duge (npr. bedrena k.), kratke (npr. u šaci), plosnate (npr. lopatica) i dr.

Kostanjevica na Krki, naselje u Dolenjskoj, Slovenija; 701 st. Jedno od najstarijih slov. naselja (13. st.). U blizini cistercijski samostan (13. st.). Medunar. kiparski simpoziji »Forma viva«; stalna izložba skulptura na otvorenom.

Kostarika, str. 731▶

Kostelac, Nikola (1920–1999), hrv. film. redatelj; istaknuti autor Zagrebačke škole crtanoga filma. *Croenkapica*; *Na livadi*; *Nocturno*.

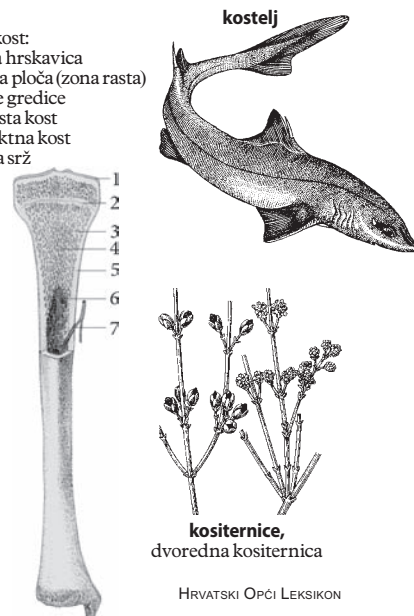
Kostelić, hrv. športska obitelj. **Ante** (1938), rukometaš, potom rukometni i skijaški trener; najveće uspjehe postigao trenirajući svoju djecu Ivicu i Janicu. **Ivica** (1979), skijaš; u slalomu, pobjednik Svj. kupa 2001/02, svj. prvak u slalomu 2003. i superveleslalomu 2011; osvajač srebrne medalje (kombinacija) na OI 2006. te 2 srebrne medalje (superkombinacija, slalom) na OI 2010; pobjednik Svj. kupa u (super)kombinaciji, slalomu i u ukupnom poretku 2010/11. **Janica** (1982), skijašica; pobjednica Svj. kupa u slalomu i u ukupnom poretku 2000/01, 2002/03. i 2005/06. osvajačica 3 zlatne (slalom, veleslalom, kombinacija) i 1 srebrne medalje (superveleslalom) na OI 2002. te zlatne (kombinacija) i srebrne medalje (superveleslalom) na OI 2006; svj. prvakinja u slalomu i u kombinaciji 2003. te u slalomu, spustu i kombinaciji 2005.

kostelj (koščak; *Squalus acanthias*), jestiva riba hrskavičnjača, pepejljaste boje, koti žive mlade; živi u svim morima umjerenoga pojasa; čest je u Jadranu.

Kostenko, Lina (1930), ukr. pjesnikinja; jedna od vodećih »šezdesetnika«; piše refleksivno-analitičke pjesme s aforističnim poantama. Zbirke: *Kneževa gora*; *Iznad obala vječne rijeke*; *Jedinstvenost*; romani u stihovima: *Marusja Čuraj*; *Berestečko*.

košt,

1. zglobna hrskavica
2. epifizna ploča (zona rasta)
3. koštane gredice
4. spužvasta kost
5. kompaktna kost
6. koštana srž
7. arterija

Tadeusz Andrzej **Kościszko**

Koraljka **Kos**

Ante **Kostelić**

Ivica **Kostelić**

Janica **Kostelić**

kositernice,
dvoredna kositernica